

Kulturmiljö
Länsantikvarie
Erik Nordin
tel: 026/17 12 66

BESLUT

1(2)

1994-06-20

221-10373-93

Rek + mb

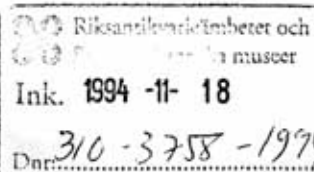
LÄNSSTYRELSEN I
GÄVLEBORGS LÄN

BEVIS

Om denna dag har något
överklagande över detta
beslut inte kommit in till
Länsstyrelsen 9/11/94

i ännu

J. Anders Nilsson

**Byggnadsminnesförklaring av Jon-Lars, fastigheten
Långhed 4:11, Alfta socken, Ovanåkers kommun**

Fråga om byggnadsminnesförklaring av gården
Jon-Lars, Långhed 4:11 har väckts den 2 november
1993 av Länsstyrelsen. Förslag till skyddsföreskrifter
har remitterats samma dag.

Fastighetens ägare och Riksantikvarieämbetet har
godkänt förslaget.

Byggnadsnämnden har framfört en rad synpunkter om
vad man ansett vara lämpligt bevarande. Inga invänd-
ningar har dock framförts från plansynpunkt.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § kul-
turminneslagen gården Jon-Lars, Långhed 4:11, Alfta
socken, Ovanåkers kommun för byggnadsminne, och med-
delar enligt 3 kap 2 § samma lag skyddsföreskrifter
enligt bilaga 1.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar för byggnads-
dens underhåll. Även Länsmuseum kan rådfrågas.

Om särskilda skäl finns får Länsstyrelsen enligt 3
kap 14 § kulturminneslagen lämna tillstånd till änd-
ring av byggnadsminne.

Detta beslut kan överklagas hos Kammarrätten. Hur
man överklagar framgår av bilaga 2.

Postadress
801 70 GAVLE

Besöksadress
Borgmästarplan

Telefon
026-17 10 00

Telefax
026-62 42 95

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Lars Eric Ericsson jämte ledamöterna Axel Andersson, Bengt Björkman, Alice Hamberg, Håkan Larsson, Kenth Lövgren, Inger Schörling, Kenneth Nilshem, Ingemar Kalén och Inga Hagström.

I den slutliga handläggningen deltog även länsantikvarie Erik Nordin, föredragande.

Lars Eric Ericsson

Erik Nordin

Kopia t

✓ Riksantikvarieämbetet
Länsmuseet
Ovanåkers Kommun, Byggnadsnämnden
Inskrivningsmyndigheten vid Bollnäs tingsrätt
Fastighetsregistermyndigheten
Planenheten

JON-LARS

Långhed 4:11

Alfta socken, Ovanåkers kommun

Till fastigheten hör tre härbren 2) 6) 9) varav ett med brutet tak. Samtliga uthus har rödfärgade timmerväggar utom ett vagnslider 8) av sent datum som är uppfört av resvirke. Vedlidret 5) har brutet tak och utkragad övervåning längs östra långsidan. Lidret har tidigare varit foderlada. "Röladan" 7) är en lada av bilat timmer med tegeltak som idag används som förråd. 10) och 11) är hölador vid de omgivande åkrarna. Båda är timrade och omlade.

Jon-Lars är en unik byggnad med sin storlek och planlösning samtidigt som den är en god representant för de hälsingska träslottet. Gården är dessutom i mycket välbevarat skick vilket gör det mycket angeläget att skydda den som byggnadsminne.

Under några årtionden runt 1800-talets mitt byggdes i Voxnadalen de träslott som blivit kännemärke för Hälsingland.

Jon-Lars i Långheds by i Alfta är den största och även bland de bäst bevarade gårdarna i denna kategori.

Hemmanet har gått i arv i samma släkt sedan 1600-talet. Den nuvarande huvudbyggnaden och de flesta uthusen byggdes efter en brand 1851. De två bröder som då bodde på gården uppförde både bostadshuset och uthusen för var sitt hushåll. Detta är anledningen till att bostadshuset 1) byggdes så osedvanligt stort och med en mycket oregelbunden rumsindelning. En lägenhet i två våningar samt vind byggdes i båda ändar av huset. Där emellan låg en stor gemensam festsal i båda våningarna. Den pampiga förstuvisten av empiretyp blev också större än vanligt då den skulle omfatta två entrédörrar.

Interiören har byggts om och moderniserats i två stora delar vid sekelskiftet, på 1940-talet och 1950-talet. Förändringarna har dock varit begränsade och delar av huset har lämnats helt orörda. Hela den södra lägenheten är bevarad i ursprungligt skick liksom husets paradrum - den norra gäststugan i övre våningen. Gäststugan har väggmålningar med fält fyllda av landskapsmotiv och däremellan pelare omslingrade av vinrankor. Målningarna är troligen utförda av rättviksmålaren Hans Ersson.

Exteriören är helt bevarad i ursprungligt skick så när som på köksfarstun som tillbyggdes 1947. Väggarna är rödfärgade, av slätbilat timmer och det brutna och valmade taket är täckt av tegel.

Till gården hör också flera uthus. Den äldsta byggnaden är en bod 3) som kallas "saltboden" och kan vara en 1600-talsbyggnad. Den är ursprungligen byggd av rundtimmer som senare slätbilats på utsidan och har haft en sluten svalbevägning.

Den stora ladugårdsbyggnaden 4) med brutet tak byggdes ursprungligen som sädeslada. Ladugården inhyestes först i övre våningen och sedan 1938 i uterrängsvåningen där tidigare en tröskvandring var installerad.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

Skyddsområdet omfattar del av fastigheten Långhed 4:11, Alfta socken, enligt situationsplan.

Skyddsföreskrifterna omfattar bostadshuset (1) och samtliga uthusbyggnader på fastigheten, ladugård (4), vedlidret (5), tre härbren (2,6,9), saltboden (3), bod (7), vagnslider (8) och två lador (10,11).

1) Byggnaderna får inte utan länsstyrelsens tillstånd rivras, flyttas, byggas om eller på annat sätt förändras till sin exteriör.

2) I huvudbyggnaden får ursprunglig rumsindelning inte ändras.

3) Äldre fast inredning i huvudbyggnaden får ej förändras eller borttagas. Äldre ytskikt i rummen 101-305 får inte borttagas, övermålas, överklistras eller på annat sätt förändras.

4) Byggnaderna skall i samråd med länsstyrelsen underhållas så att de inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall utföras med sådana material och metoder att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

5) Skyddsområdet skall hållas i sådant skick att miljöns karaktär inte förvanskas. Inom skyddsområdet får ytterligare byggnader inte uppföras.

